

מדת בדת

שיעור חזק חיוני בדרך קצרה

לע"נ ר' יצחק בן רבי אברהם
משה חברוני זצ"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 170 פרשת לך לך תשע"ו

נזיר סב-סו סוטה ב-ד

בתכן או בצרורות זה טומאת התהום, ואם היה בים ובאפילה ובנקיקי הסלעים אינה טומאת התהום, והחמירו בטומאת התהום רק במת.
המשנה אומרת שטומאה צפה אינה מטמאה בשרץ וכתוב בברייתא שאם ספק טומאה צפה בין בכלים בין בקרקע טהורה, ולר"ש בכלים טמאה ובקרקע טהורה,

דף טז ור' יצחק בר אבדימי מבאר בטעמו של ת"ק שכתוב בכל השרץ השרץ בכל מקום שהוא שורץ, וכתוב על הארץ אלא שבדאי מגע טמא ובספק מגע טהור, ועולא מבאר בטעמו של ר"ש שכתוב אך מעין יהיה טהור וכתוב יטמא אלא שטומאה צפה בקרקע טהור ובכלי טמא.

כל דבר שהוא ניטל או נגור טמא בספק כי הם כמונחים, ודבר שנוקט טהור בספק חוץ מכזית ממת והמאהיל על הטומאה וכן כל דבר שמטמא מזמלעה למטה כגון זב וזבה.

רמי בר חמא מסתפק כשהמת בכלי שצף על המים האם הולכים אחר הכלי וטמא שהמת כמונח בקרקע, או שהולכים אחר המת והוא צף וטהור בספק, ואם נכריע שהולכים אחר הכלי יש להסתפק במת המונח על שרץ שלכאורה בשרץ יש טומאת ערב ובמת טומאת ז' וזה כטומאה המונחת בכלי או שזה נחשב שהטומאה עברה וזה כמת הצף, ואם נכריע שזה כטומאה בכלי וטמא בודאי, יש להסתפק בשרץ שהוא על נבילה והיא צפה האם נחשבים לטומאה אחת שבשניהם יש טומאת ערב, או שכיון שזה טומאתו כזית וזה כבעדשה הם נחשבים חלוקים, ויש להסתפק בשרץ שעל שרץ שזה ודאי שיעור אחד ויחשבו כאחד, או שכיון שהם מופסקים אחד מהשני זה כשרץ המונח בכלי ואם נכריע שזה כמונח בכלי יש להסתפק בשרץ שהוא על נבילה שנימוחה האם היא כמשקה או כאוכל והיא ככלי, ואם נכריע שהיא כאוכל יש להסתפק בשרץ שעומד על שכבת זרע האם היא כמשקה או שהיא נחשבת כדבר בפני עצמה כיון שהיא נעקרה ואם נכריע שהיא כאוכל יש להסתפק בשרץ שהוא על מי חטאת שצפים על המים ונשאר בזב בתיקן.

עמוד ב רב המנוא אומר שנוזר ועושה פסח שהלכו בשביעי שלהם בקבר התהום טהורים כיון שאין כח לטומאת התהום לסתור בהם, ורבא מוכיח מהמשנה שידר לטבול מטומאת המת טמא שחזקת טמא טמא, אמר רב המנוא שאכן הוא מודה בנזיר שמחוסר תגלחת, ורבא אומר שגם הוא מודה בעושה פסח שלא חסר בו כלום, ואביי מקשה שהוא מחוסר הערב שמש אמר רבא שהשמש מעריבה מעצמה, ואביי עצמו חזר בו שכתוב בברייתא באשה שהפילה תוך מלאת של לידתה אם ביום מלאת תביא קרבן נוסף ואחר מלאת לא תביא ואין לומר שלא תביא על לידה של לפני מלאת אך היא תביא על הלידה של אחר מלאת ותיפטר משניהם שכתוב ובמלאת ימי טהרה שבים מלאת תביא ותוך מלאת לא תביא, ורב כהנא חילק שביולדת היא מחוסרת קרבן ואף שהיא מחוסרת הערב שמש ור"כ זה נחשב תוך מלאת ואמר שם אביי שהשמש מעריבה מעצמה.

משנה המוצא מת מושכב כדרכו יכול לפנותו על תפוסתו וכן שנים, אך אם מצא ג' מתים אם יש בין אחד לשני מד' אמות עד ח' זה שכונת קברות,

דף סה ובודק משם והלאה כ' אמות ואם מצא אחד בסוף הכ' אמות בודק ממנו והלאה עוד כ' אמות שיש רגלים לדבר שיש שם קברות ואם היה מוצא את האחד בתחילה לא היה צריך לבדוק. **גמרא** רב יהודה מדייק שכתוב מצא פרט למצוי, מלא פרט להרוג, מושכב פרט ליושב, כדרכו פרט למת שראשו בין ירכותיו.
עולא רב **חיננא** אומר שמת שהוא חסר אין לו תפוסה שכונת קברות והסיבה שבאינו קבור כדרכו לא חוששים כ' יתכן שהוא עכ"ם שקבורים כ'.

אם מצא ב' מתים שראשו של זה בצד מרגלותיו של זה וכן השני אין להם תפוסה ושכונת קברות ואם מצא ג' ואחד ידוע שנקבר שם והאחרים אינם ידועים או שניים ידועים וב' ידועים אין להם תפוסה ושכונת קברות, ומעשה שר' ישבב מצא ב' חידים ואחד תחילה ורצה לעשותם שכונת קברות אמר לו ר"ע שיגעת לריק כי עשו שכונת קברות רק ל' ידועים אם שמצא ג' תחילה.

רב יהודה מפרש שלומדים תפוסה כמו שכתוב ונשאתני ממצרים שיטול עמו מעפר מצרים, ושיעור תפוסה פירש ר"א בן ר' צדוק שנטל עפר תיחות והופר בקרקע בתולה ג' אצבעות, אך ישנה ברייתא שר"א ב' צדוק אמר שנטל קיסמין מהארון וקססות מהארמה וזרק את מה שודאי אינו מהמת ומניח את הספיקות והשאר מצטרף לרוב מנינו ובנינו על המת ולרובע עצמות ומלא תרודו רקב, ויש לומר שרב יהודה למד כמו התנא שר' יוחנן בן גורי אמר בשם בן עזאי שנטל עפר תיחות והופר ג' אצבעות בקרקע בתולה.

עמוד ב רבא אומר שאם בדיק ופינה ובידק ופינה ומצא מת שלישי לא מפנה את השניים לאחד ולא את האחד לשנים, וללישנא בתרא יכול לפנות אליהם את השלישי כי פינה בהיתר, ואין לומר שיעשה אותם שכונת קברות שאמר ר"ל שמצאו עילה לטהר את א"י.

אם מצא ג' ובודק כ' אמות ולא מצא אמר רב מנשיא בר ירמיה בשם רב שרק בג' הם שכונת קברות כמו שאמר ר"ל שמצאו עילה לטהר את א"י.

משנה כל ספק נגיעים בתחילה כשלא נזקק לטומאה טהור ואם נזקק לטומאה טמא בספק. **גמרא** רב יהודה אמר בשם רב שלומדים את זה מהפסוק לטהרו או לטמאו שבטהרה מטהרים, אך לפ"ז גם כשנזקק לטומאה נטהר בספק, ויש לומר שרב דיבר על מה ששנינו שאם בהרת קדמה לשיער לבן טמא ואם קדם השיער לבן לבהרת טהור ואם ספק טמא. ור' יהושע אמר כיהה, וביאר רב יהודה שכייה הכוונה שטהור ואין לומר שכייה וטמא שרב למד מהפסוק לטהרו או לטמאו כיון שפתח בו הכתוב בטהרה תחילה.

דף סב אין לומר שעכו"ם היו נזירים אך לא יגלחו על נזירות בניהם שכתוב איש, כי ר' יוחנן אמר שזה הלכה בניזיר, ולפ"ז לכאורה אין צריך בערכיך את הפסוק איש כי יפליא כי נוכל ללמוד מנדרים שכתוב איש לרבות שעכו"ם נודר נדרים ונדרות כישראל, ויש לומר שבא לרבות מופלא הסמוך לאיש, אך זה מובן רק למ"ד שמופלא הסמוך לאיש הוא מהתורה, אך למ"ד שזה רק מדרבנן צריך לומר שבא לרבות מופלא הסמוך לאיש בעכו"ם, אך כ"ז חודש נערך ולדבריו מאיש שעכו"ם נערכים, אך למ"ד שמרבים מאיש שגם בן חודש נערך ולדבריו לומדים מכי יפליא כדברי רב אדא בר אבהו לרבות עכו"ם גדול שאינו יודע להפלות, אך קשה מה לומדים מכי יפליא של נזירות שהרי ניתן ללמוד מכי יפליא של נדרים שזירות הוקשה לנדרים, יש לומר שבא לרבות ידים שאינם מוכיחות של אבאי הם ידים, ולרבא שידים שאינם מוכיחות אינם ידים לומדים מכי יפליא כדברי ר' יהודה בשם ר' טרפון שאחד אמר מי שבא לפנותו הוא נזיר והשני אמר שלא והג' אמר הריני נזיר שכולכם נזירים ואף אחד אינו נזיר שלא ניתנה נזירות אלא להפלאה, ולרבנן לומדים מזה כדברי הברייתא שהיתר נדרים פורחים באויר ואין להם על מה שיסמוכו, ולר"א לומדים ממה שכתוב איש כי יפליא בנזירות ובנדרים אחד הפלאה לאיסור ואחד הפלאה להיתר.

עמוד ב משנה יש חומרא בעבדים מנשים שאדם מיפר אשתו אך לא נדרי עבדו וכשהיפר לאשתו היפר לעולם ואם הפר לעבדו כשיצא לחירות ישלים נזירותו. **גמרא** האדון יכול לכפות עבדו בנזירות אך לא בנדר וערכין, ואין להקשות שכמו שבנזירות לומדים מלאסור איסור על נפשו במי שנפשו קנויה לו ולא עבד שאין נפשו קנויה לו א"כ נדרוש כך גם בנדר, ורב ששת אומר שמדובר שהיה אשכול של ענבים לפניו והעבד נדר ממנה ובנדר זה חל כי הוא נאסר רק בהם ולא באחרים לכן אינו כופהו, אך בנזירות שנאסר בכל האדון יכול לכפותו, אך לכאורה גם בנדר יתכן שיש רק את האשכול הזה ואם לא יאכלנו הוא יחלש והעבד מושועבד לרבו, ורבא אומר שמדובר שיש חרצן לפניו ובנדר הוא נאסר רק בו ואינו כופף בכך לרבו ואילו בנזירות הוא נאסר בכל והוא כופף לרבו, אך גם לרבא יש להקשות שאם יש רק את החרצן הזה שאם לא יאכלנו הוא יחלש א"כ הוא כופף לרבו, ואביי אומר שרבו כופהו רק לנזירות ולא לנדרים ושבועה שכתוב להרע ולהיטיב וכמו שהטבה היא רשות כך הרעה היא רשות ואינו יכול להרע לאחרים שאין רשות בידו.

משנה אם העבד עבר ממנגד אדונו לר"מ לא ישתה ולר' יוסי ישתה. **גמרא** לכאורה הם חולקים שר"מ סובר כשמפיק עבדו יצא לחירות ואינו צריך גט שחרור, ור' יוסי סובר שהוא צריך גט שחרור, ויש לומר שכו"ם סוברים כשמואל ונחלקו שר' יוסי סובר שכיון שאם הוא חוזר לרבו הוא צריך לשתות כדי שלא יחלש א"כ גם כשאינו לפניו הוא צריך לשתות ור"מ סובר שעדיף שיהיה לו צער כדי שיחזור לרבו.

דף סג משנה נזיר שגילה ונודע לו שהוא טמא אם הטומאה ידועה סותר נזירותו ואם היא טומאת התהום אינו סותר ואם עדיין לא גילה גם בטומאת התהום סותר כגון שירד לטבול במערה ונמצא מת צף על פיה טמא ואם נמצא משוקע בקרקע המערה והוא ירד להתקרב כ' טהור אך אם הוא בא להטהר מטומאת מת טמא שחזקת טמא טמא וחזקת טהור טהור ומסתבר להעמיד טמא על חזקתו וטהור על חזקתו. **גמרא** ר"א אומר שמחלקים בין טומאת תהום לטומאה ידועה שכתוב וכי ימות מת עליו בפתע פתאום שהטומאה מחוורת לו, ור"ל לומד מהפסוק כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה וכמו שדרך היא גלויה כך בכל טומאה מדובר כשהיא גלויה, אך קשה ממה ששינוי טומאת התהום נקראת שאין אחד שמכירה אפילו בסוף העולם ואם יש אחד שמכירה אינה נקראת טומאת התהום וזה מובן למ"ד שלומדים מדרך אך למ"ד שלומדים מפתאום א"כ מה משנה וכתב בסוף העולם יודע מהטומאה, וכן מה ששינוי שהמוצא מת מושכב על רוחב הדרך בתרומה טמא אומר ויושה פסח הוא טהור, מה החילוק ביניהם אלא מוכרח שדיר טומאת תהום היא הלכה למשה מסיני.

ר' יוחנן אומר שדברי המשנה שאם נטמא קודם גילוח סותר זה כר"א שתגלחת מעכבת.

רמי בר חמא מסתפק אם נטמא בתוך מלאות ונודע לו אחר מלאות האם הולכים אחרי הידעים ואינו סותר או שהולכים אחרי הטומאה, **עמוד ב** ורבא מוכיח מדברי המשנה שאם נודע קודם גילוח בין כך ובין כך סותר, ואם נודע לו תוך מלאות מה החידוש אלא שנודע לו אחר מלאות וכתוב שסותר, אך עדיין יש להסתפק אם סותר את כל המנין או רק ז' ולרבנן פשוט שסותר הכל ולר"א פשוט שאחר מלאות סותר רק ז', אך יש לומר שהספק לר"א שאחר מלאות סותר ז' רק כשנטמא אחר מלאות אך אם נטמא קודם יסותר הכל או שנאמר שגלך אחר ידיעת הטומאה, אך יש להוכיח שכתוב בין כך ובין כך ולא חלקו בין ר"א ורבנן.
מה שחילקה הברייתא במוצא מת מושכב על רוחב הדרך שלתרומה טמא ולנזיר ופסח טהור זה רק כשאין מקום לעבור ואם יש מקום לעבור ללא טומאה הוא טהור גם לתרומה, וכל זה כשמצאו שלם ואם היה משובר או מפורק גם כשאין מקום לעבור הוא טהור שמה עבר בין פרקיו ואם היה בקבר טמא גם כשמושב ומפורק כי הקבר מצופו, וכל זה כשהולך ברגליו ואם טעון או שהוא רוכב טמא, כי ההולך ברגליו יכול להמנע מנגיעה ומהסטה ומלהאחיל אך טעון או רכוב אינו יכול להמנע מכך, וכל זה בטומאת התהום אך בטומאה ידועה טמא גם לנזיר ולפסח, וטומאת התהום היא שאין אפילו אחד בסוף העולם שיודע ממנה ואם אחד מכירה אפילו בסוף העולם אינה טומאת התהום, ואם היה מסון

